

6. Михайлова И.И. Самостигматизация психически больных: дисс. ... канд. мед. наук: М., 2005.
7. Ястребов В.С., Гонжал О.А., Тюменкова Г.В., Михайлова И.И. Самостигматизация при основных психических заболеваниях: методические рекомендации. М.: Изд-во ЗАО Юстицинформ, 2009.
8. Тараканова Е. А. Стигматизация и самостигматизация в динамике качества жизни больных шизофренией: автореферат дисс. доктора мед. наук. Волгоград, 2011.
9. Положий Б.С., Руженкова В.В. Стигматизация и самостигматизация больных шизофренией и шизоаффективным расстройством с суицидальным поведением. In: Научные ведомости. Серия Медицина. Фармация. 2015, № 4 (201), Выпуск 29, с.49-56.
10. Лутова Н.Б., Сорокин М.Ю., Вид В.Д. Психиатрическая стигма - ее проявления и последствия. In: Обозрение психиатрии и медицинской психологии. 2017, № 3, с.41-45.

DIMENSIUNI CONCEPTUALE ÎN ABORDAREA VULNERABILITĂȚII LA PERSOANE CU PROBLEME DE SĂNĂTATE

Vitalie Ojovanu, dr. hab. in filos, conf. univ., șef catedră
Catedra de filosofie și bioetică, Universitatea de Stat de Medicină
și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Chișinău, R.Moldova
vitalie.ojovanu@usmf.md

CONCEPTUAL DIMENSIONS IN APPROACHING VULNERABILITY IN PEOPLE WITH HEALTH PROBLEMS

Vulnerability is a specific state by which the person is limited in certain actions and possibilities. A multilateral study can make a considerable contribution to solving problems related to vulnerability. It is necessary to reveal some conceptual dimensions in order to have an integral picture in the successful approach to vulnerability.

Studierea vulnerabilității persoanelor de diferită vârstă cu probleme de sănătate constituie un deziderat extrem de important cu relevanță majoră în câteva dimensiuni. Acest fapt poate contribui atât la integrarea unei ima-

gini integre despre complexitatea stării reale a respectivului contingent de populație, cât și a posibilităților de a găsi respectivele soluții în remedierea stării lor de sănătate și a configurării unei tactici durabile de perspectivă în această privință. Implicarea principiilor bioetice în analiza stării de vulnerabilitate la unele grupuri sociale are o importanță deosebită în elaborarea unui suport metodologic ce ar cuprinde toate aspectele acestui subiect de studiu de amploare în esența sa. Potențialul bioeticii constă în oferirea de repere conceptuale în identificarea subiectelor și a principiilor pentru ghidarea cercetătorilor sau a personalului medical, ori de alt gen de activitate, în respectarea unor acțiuni curative, de reabilitare, consiliere, asistență socială etc.

În condițiile unei stări de sănătate precară, afectată de prezența unor maladii cronice, locomotorii ș.a. la respectivul contingent de populație, e necesar de a evidenția inițial câteva dimensiuni ale paradigmei de investigație complexă a subiectului științific trasat.

1. O dimensiune evident necesară în abordarea vulnerabilității rezidă în evidențierea factorilor generali ce pot condiționa starea de vulnerabilitate a persoanei. Unii factori se atribuie drept obiectivi, în raport cu existența umană ca atare, alții sunt categorisiți drept subiectivi deoarece, în mare măsură, pot fi evitați, fără a justifica faptul întâmplării.

2. Altă orientare ține de caracterizarea condițiilor ce duc direct la declanșarea stării de vulnerabilitate. În acest context, de obicei, finalmente se stabilesc trăsăturile specifice ce formează starea vulnerabilă a omului.

3. Odată instalându-se starea de vulnerabilitate, aceasta se profilează în două aspecte: social și medical. Sigur că, în acest caz, există o interdependență dintre cadrul existențial social și cel medical, iar efectul acestei interacțiuni se manifestă la om în mod direct. Analiza situației persoanelor plasate în mijlocul acestor interacțiuni reprezintă nu numai o capacitate de a cunoaște acest fenomen, dar și o posibilitate de a stabili elementele ce se pot implica în identificarea unor soluții rezonabile.

4. Dimensiunea medicală include faptul identificării diverselor capacități de optimizare a tratamentului și de aplicare eficientă a acțiunilor de reabilitare. E necesar ca permanent să se țină cont de realizările contemporane ale științei medicale în diferite domenii ale acesteia, pentru ca să fie aplicate în tratament. Totodată trebuie de avut în vedere faptul, că tot mai actuale devin modalitățile de reabilitare a pacienților care devin cu timpul tot mai diverse ca componente ale recuperării eficiente a organismului, ca

durată și ca mod de aplicare. În prezent se afirmă tot mai frecvent modelul reabilitării biopsihosociale, care are capacitatea de a corela armonios componentele medicale, psihologice și sociale în natura existențială a omului cu sănătatea afectată.

5. Evidențierea unor aspecte ale stării de vulnerabilitate cu posibilitatea implicării potențialului bioeticii este deosebit de actuală și necesară. Modul acestei implicări este unul divers, dinamic și concret. Permanent starea de vulnerabilitate generează numeroase probleme, iar soluționarea acestora reprezintă un fapt complicat și anevoios deoarece permanent pot fi devieri, deseori involuntar, de la principiile eticii viului (bioeticii). De aceea studierea acestei dimensiuni ar contribui evident la elaborarea unui concept teoretico-aplicativ în abordarea eficientă a vulnerabilității.

Așa dar vulnerabilitatea reprezintă o stare nefavorabilă cu anumite particularități, manifestate în câteva aspecte, ce se stabilește în viața persoanei și cu accentuate dificultăți de sănătate. Pentru obținerea unor posibilități eficiente în tratamentul și reabilitarea a respectivului contingent de populație, e necesar de a iniția abordări conceptuale în cadrul cărora vor fi identificate și studiate diferite dimensiuni ale stării de vulnerabilitate.

SUFERINȚA – STARE DE VULNERABILITATE A PACIENTULUI ÎNCARCERAT

Viorel Cojocaru, lector universitar

Catedra de filosofie și bioetică, Universitatea de Stat de Medicină
și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Chișinău, R.Moldova
viorel.cojocaru@usmf.md

SUFFERING – A STATE OF VULNERABILITY OF THE IMPRISONED PATIENT

The penitentiary environment institutionalizes several vulnerable categories, even if this general vulnerability refers to all persons deprived of liberty. Sick detainees are also part of the groups with increased vulnerability. Various treatises on penitentiary ethics and medicine have been written in this regard. An unsolved problem is the suffering of the incarcerated patient, this being the main factor that underlines the vulnerability. The